

22-23.11, 1378
156

TAJNE

Egz. Nr 7

Ocena projektu Deklaracji Moskiewskiej państw - stron Układu Warszawskiego

I.

Deklaracja przez swój kompleksowy charakter i przejrzysty układ stanowić będzie po jej przyjęciu przez DKP w Moskwie, ważny, programowy dokument państw Układu Warszawskiego. W szczególności odnosi się to do problematyki rozbrojenia, która potraktowana została priorytetowo. Dokument składa się z 5 rozdziałów, poświęconych następującym problemom:

1. Ocena stanu odprężenia,
2. Główne zagrożenie jakim jest aktualnie wyścig zbrojeń, nakręcany przez NATO i zadania w dziedzinie rozbrojenia,
3. Zagrożenie jakim jest polityka imperialistyczna wobec narodów walczących o wyzwolenie narodowe i społeczne,
4. Prawa człowieka,
5. Synteza najważniejszych zadań.

Na podkreślenie zasługują następujące nowe elementy:

- wskazanie na połączone działanie przeciw polityce odprężenia sił ekspansjonizmu i agresji niezależnie od postaci, pod jaką występują; pośrednio odnosi się to m.in. do hegemonistycznej polityki ChRL, chociaż w tekście nie ma bezpośrednich odniesień do polityki Pekinu,
- wyrażenie gotowości podjęcia rokowań dot. wszystkich aspektów problemu zaprzestania wyścigu zbrojeń, w tym spraw, które dotychczas nie są przedmiotem rokowań np. ograniczenie i redukcja tych komponentów potencjałów bojowych obu stron w Europie, które aktualnie wywołują obawy każdej ze stron; należy to rozumieć jako gotowość rokowań na temat broni tzw. szarej strefy,

./.

- wskazanie, że zaraz po zawarciu SALT II powinny być rozpoczęte rozmowy między ZSRR a USA o istotnej redukcji ich arsenałów strategicznych, do których powinny się przyłączyć inne państwa jądrowe; należy zakładać, że chodzi o Francję i W. Brytanię,
- nadanie dużego znaczenia i kompleksowe ujęcie kroków budowania zaufania /niestosowanie siły, nieużycie jako pierwsze broni jądrowej między uczestnikami KBWE i inne propozycje zgłoszone na sesji ONZ oraz na Spotkaniu Belgradzkim/; nie powtórzono jednak propozycji odbycia specjalnych konsultacji uczestników KBWE w sprawie odprężenia militarnego,
- b. ostre potępienie dyktatury w Nikaragui /Polska jako jedyna spośród państw socjalistycznych utrzymuje stosunki dyplomatyczne z tym krajem/,
- ujęcie sprawy zjednoczenia Korei nie w kontekście poparcia postulatów KRLD lecz w związku z gwałceniem praw człowieka w Korei Płd i obecnością sił USA w tym kraju,
- ofensywne, po raz pierwszy w dokumencie tej rangi, ujęcie sprawy praw człowieka i uznanie wielkiego ich znaczenia dla pokoju oraz powiązanie praw człowieka i podstawowych swobód z postępem społecznym,

W projekcie Deklaracji nie poruszono szeregu kwestii, z których najważniejsze są:

- a/ - znaczenie nienaruszalności powojennych realiów terytorialno-politycznych w Europie dla bezpieczeństwa,
- b/ - polityczne aspekty problematyki gospodarczej, a mianowicie: nowego międzynarodowego ładu ekonomicznego, stosunków RWPG - EWG oraz wzrostu tendencji protekcyjnych,
- c/ - poparcie dla Socjalistycznej Republiki Wietnamu /mówi się o Angoli, Etiopii, Afganistanie, Korei/,
- d/ - znaczenie wychowania dla pokoju /inicjatywa polska/.

Punkty a/ i d/ proponujemy uwzględnić w formie zgłoszenia poprawek do tekstu, obok szeregu innych poprawek do tekstu. Przedstawione są one w III części notatki.

II.

Uwzględniając powyższe uwagi należałoby przekazać stronie radzieckiej za pośrednictwem przebywającego w Warszawie tow. M. Diejewa naszą zasadniczą pozytywną ocenę projektu Deklaracji Moskiewskiej oraz poddać pod rozagę poprawki i sugestie, które mają na celu wzbogacenie lub uściślenie niektórych sformułowań dokumentu.

W tej zasadniczej ocenie należałoby podkreślić, że:

1. Podzielamy w pełni zawartą w projekcie Deklaracji ocenę aktualnego rozwoju sytuacji w Europie i w świecie. Uważamy, że w sposób realistyczny i trafny odzwierciedla ona osiągnięcia, a także trudności jakie pojawiły się w procesie odprężenia;
2. Słusznie w sposób priorytetowy potraktowane zostały problemy zahamowania wyścigu zbrojeń i wyeksponowane zadania w dziedzinie rozbrojenia;
3. Projekt Deklaracji prawidłowo łączy naszą ostrą i pryncypialną reakcję na negatywne zjawiska w polityce państw imperialistycznych, z jednoczesną prezentacją naszego konstruktywnego i elastycznego podejścia do rozwiązania zadań w dziedzinie umocnienia pokoju i odprężenia;
4. Na podkreślenie zasługuje poświęcenie problematyce praw człowieka odrębnego rozdziału. Eksponuje się w nim konstruktywną rolę państw socjalistycznych w tej dziedzinie, a jednocześnie wskazuje się, że nie dopuszczają one do wykorzystania sprawy praw człowieka dla ingerencji w ich sprawy wewnętrzne;
5. Wyraźnie przedstawione zostały klasowe treści poparcia KS dla narodów walczących o wyzwolenie narodowe i społeczne;
6. Mocną stroną projektu jest przedstawienie jasno sformułowanego programu działania, adresowanego do narodów i nacji,

I I I

PROPOZYCJE POPRAWEK

- 1/ Str. 2 I akapit. W pierwszej linii po słowie "gdzie" dodać:
"przede wszystkim na podstawie uznania realiów
polityczno-terytorialnych".
- 2/ Str. 2 III akapit. Po pierwszym zdaniu dodać: "Coraz częstsze
są spotkania przywódców państw-sygnatariuszy Aktu
Końcowego KBWE, zawierane są liczne ważne porozumienia,
w tym o charakterze długofalowym. Służy to rozwojowi
równoprawnej, wzajemnie korzystnej współpracy
międzynarodowej we wszystkich dziedzinach".
- 3/ Str. 5 II akapit: słowa: "nigdy nie obawiały się i nie obawiają
pogrózek" zamienić słowami: "zawsze przeciwstawiały się
i przeciwstawiają polityce grózb".
- 4/ Str. 6 IV akapit. słowa "utracona zostanie możliwość zawierania
porozumień" zastąpić słowami "... coraz trudniej będzie
zawierać porozumienia".
- 5/ Str. 7 W końcu pierwszego akapitu dodać słowa "i jego zmniejszenie".
- 6/ Str. 8 III akapit: usunąć słowo "struktury".
- 7/ Str. 9 I akapit: słowa "sztuczne przeciąganie rokowań" zastąpić
słowami: "szczerze dążenie państw socjalistycznych
do rozbrojenia" oraz po słowach: "... jednostronnych
ustępstw" dodać nowe zdanie: "Nie pomoże również sztuczne
przeciąganie rozmów".

- 8/ Str. 10 IV akapit: słowo "ograniczania" zastąpić słowami:
"wzajemnej redukcji".
- 9/ Str. 12 I akapit: usunąć słowa "dla wprowadzenia należytej jasności".
- 10/ Str. 13 Dodać nowy II akapit: "Należy do nich również doniosła inicjatywa w sprawie wychowywania społeczeństw w duchu pokoju".
- 11/ Str. 13 III akapit: po słowach: "pewnego rodzaju" dodać słowo: "niebezpieczną".
- 12/ Str. 14 II akapit: po słowach: "... wyścigu zbrojeń" dodać słowa: "i przejścia do rzeczywistego rozbrojenia".
- 13/ Str. 14 IV akapit: usunąć słowa "w stosunku do krajów i narodów".
- 14/ Str. 15 I akapit: po słowie "klasycznych" dodać słowo: "kolonialnych".
- 15/ Str. 16 I akapit:
a/ usunąć słowo: "poprzez Genewską Konferencję Pokojową i"
b/ po słowach "również Izraela" dodać zdanie: "Droga ta wiedzie poprzez Genewską Konferencję Pokojową"
c/ ostatnie zdanie akapitu sformułować następująco:
"Państwa socjalistyczne będą nadal popierać walkę państw i narodów arabskich oraz wszystkich sił postępowych o takie kompleksowe uregulowanie, które może być osiągnięte jedynie z udziałem wszystkich zainteresowanych stron, włącznie z Organizacją Wyzwolenia Palestyny"
- 16/ Str. 17 w I-szym akapicie dodać jako pierwsze zdanie: "Państwa socjalistyczne udzielają zdecydowanego poparcia dążeniom narodów do sprawiedliwego i pokojowego rozwoju".

- 17/ Str. 20 II akapit, przeredagować następująco 1-e zdanie:
"Z poczuciem dumy z ustroju socjalistycznego uczestnicy
narady Doradczego Komitetu Politycznego stwierdzają,
że w ich krajach właśnie dzięki socjalizmowi na tak wysoki
poziom wzniesiono poszanowanie praw człowieka"
- 18/ Str. 21 II akapit: słowa: "nigdy nie wypuszczą go ze swych rąk",
zastąpić słowami: "będą zawsze nieść go wysoko"
- 19/ Str. 21 III akapit:
a/ wykreślić pierwsze zdanie,
b/ początek drugiego zdania przeredagować następująco:
"Wszelkie próby wykorzystywania problematyki
praw człowieka dla ingerowania..."
c/ wykreślić ostatnie słowa akapitu: "i przepisów
administracyjnych"
- 20/ Str. 22 II akapit: przeredagować następująco pierwsze dwie
linijki: "Trzeba zdecydowanie i na trwałe wkroczyć
na drogę polityki pokoju, odprężenia ..."
- 21/ Str. 23 I akapit: przeredagować następująco: "Trzeba
zdecydowanie nalegać, aby kraje dysponujące najpoważ-
niejszym potencjałem militarnym i gospodarczym, a przede
wszystkim pięć mocarstw, - stałych członków Rady
Bezpieczeństwa ONZ - ponoszących szczególną odpowie-
dzialność za utrzymanie międzynarodowego pokoju
i bezpieczeństwa - niezwłocznie porozumiały się w sprawie
zredukowania swych budżetów państwowych o określony
procent lub o wielkości podobnego rządu na najbliższe
3 lata tytułem pierwszego kroku"
- 22/ Str. 23 III akapit: od słowa "po czwarte" przenieść na stronę 22
jako akapit "po drugie" i odpowiednio zmienić numerację
dalszych akapitów

23/ Str. 24

III akapit przeredagować następująco: "Po szóste.
Trzeba jak najszybciej położyć kres pozostałościom
znienawidzonego przez narody kolonializmu, potępionego
i bojkotowanego jako wroga pokoju i ludzkości. Trzeba
wykarczować korzenie ucisku narodowego i rasowego.
Wszystkie narody mają niezbywalne prawo do życia
w warunkach wolności i pokoju bez zewnętrznej ingerencji
w sprawę ich życia wewnętrznego, które powinny
rozstrzygać one i tylko one same"

I V

Nie mamy zasadniczych uwag do projektu Komunikatu
z narady DKP.

1. Zamierzamy w rozmowie wyjaśnić czym kierowali się towarzysze
radzieccy, chcąc powierzyć Sekretarzowi Generalnemu DKP UW
a nie państwu - gospodarzowi narady przekazanie Moskiewskiej
Deklaracji rządów państw KBWE.
2. Zgłosimy również ustnie dwie uwagi natury redakcyjnej.

Wykonano w 1 egz.

Odbito w 10 egz.

/lw L.dz. 0-51/78